

Handlingsplan för samordnad och stärkt barn- och ungdomskultur

Typ av styrdokument	Handlingsplan
Beslutsinstans	Kommundirektör
Beslutsdatum och paragraf	2024-06-28, § 25
Diarienummer	2023/226
Datum för senaste revidering	
Giltighetstid	2024–2026
Dokumentansvarig funktion	Processledare för barn- och ungdomskultur
Målgrupp för dokumentet	Berörda nämnder och styrelser

Innehåll

1	Målbild	1
1.1	Skola.....	1
1.2	Fritid	1
1.3	Målbildens förverkligande	2
2	Mål	3
2.1	Mål med huvudansvar	3
2.1.1	Barn- och utbildningsförvaltningen	3
2.1.2	Kultur- och fritidsförvaltningen.....	3
2.1.3	Socialförvaltningen	5
2.1.4	Nordiska Akvarellmuseet.....	5
2.2	Gemensamma mål och överenskommelser	5
2.3	Måluppföljning.....	6
3	Organisation	7
3.1	Organisationsstruktur	7
3.1.1	Kommunikation	8
3.2	Samverkansgruppen BIS.....	8
3.3	Kulturpedagogpool	8
3.4	Teknikpool	8
4	Metoder	9
4.1	Mötesplatser	9
4.2	Delaktighet barn och unga.....	9
4.3	Kulturträdet	9
4.4	Lärande organisation.....	10
4.4.1	Kompetensutveckling.....	10
5	Bilagor	11
5.1	Bilaga 1: Förklaringar	11
5.2	Bilaga 2: Kulturträdet	13
5.3	Bilaga 3: Bakgrund	13

1 Målbild

Tjörns kommun ska erbjuda ett rikt utbud av kulturella möjligheter för barn och unga. Utbudet ska ge möjligheter till eget skapande, möjligheter att få uttrycka sig på olika sätt och möjlighet att ta del av professionell konst och kultur. Att tillsammans med andra ha möjlighet att reagera på, reflektera över och kommentera både eget och andras utövande. Målbilden står kopplad till Tjörns kommuns vision Möjligheternas ö – hela livet, hela året där kulturen är ett av kommunens unika värden.

1.1 Skola

Målbilden innebär att barn och unga på Tjörn, från förskola till årskurs 9, ska:

- Lära sig om och få uppleva olika konst- och kulturformer: historiska och samtida.
- Lära sig om och prova på olika konstnärliga tekniker och arbetsmetoder.
- Få möjlighet att tillämpa estetisk läroprocess i inhämtning och processandet av annan kunskap.
- Ha möjlighet att kommunicera sina vunna erfarenheter och tankar med hjälp av estetiska uttryck.
- Regelbundet arbeta med estetisk läroprocess i olika ämnen med olika syften och mål.
- Ha tillgång till ändamålsenliga lokaler för estetisk verksamhet och uppvisande inom olika genrer, på varje skolenhet.

1.2 Fritid

Målbilden innebär att barn och unga på fritiden ska ha möjlighet till:

- Att ta del av konstnärliga uttryck, professionellt såväl som icke-professionellt.
- Att skapa och prova på olika konstnärliga uttryckssätt och också ha möjlighet till fördjupning och vidareutveckling.
- Ha tillgång till forum för att visa upp/presentera det som skapats.

- Möten med andra. Att få utbyta tankar, idéer och erfarenheter. Att få möjlighet att möta människor i samma ålder och från olika åldersgrupper, yrken och erfarenheter.

1.3 Målbildens förverkligande

Ett förverkligande av målbilden kräver ett mångfacetterat arbetssätt genom:

- Att fortsätta inventera, synliggöra och tillvarata kunskaper, kompetenser, befintliga erfarenheter och resurser i kommunens olika verksamheter, organisationer, föreningar och bland enskilda individer.
- Att fortsätta bedöma vad som bör finnas i kommunens teknikpool, synliggöra utbudet och hur det kan användas.
- Analys av kompetensbehov.
- En organisation av lokaler, resurser och personer/funktioner som öppnar för samverkan, samutnyttjande och ett bättre tillvaratagande av det som finns.

2 Mål

Andemeningen i denna handlingsplan är att vi genom samverkan klarar av nedan målleverans. Dock behöver det finnas ett huvudansvar för tydlig måluppföljning.

2.1 Mål med huvudansvar

2.1.1 Barn- och utbildningsförvaltningen

Förskolan
Alla barn 4–5 år har haft möjlighet att delta i minst en scenkonstupplevelse per läsår.
Alla barn 1–5 år har haft möjlighet att utvecklas och erövra kunskap genom att skapa och kommunicera med hjälp av olika uttrycksmedel såsom bild, sång och musik, drama, rytmik, litteratur, dans och rörelse.
Alla barn, 5 år, har haft möjlighet att få fördjupad kunskap inom minst ett konstområde.
Fritidshem
Alla barn i fritidshem har haft möjlighet att under läsåret få minst en kulturaktivitet genom kulturpedagogpoolen.
Alla barn i fritidshem har haft möjlighet att under läsåret få minst en kulturaktivitet genom skolbibliotekspersonal.
Förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola
Alla elever har haft möjlighet att möta minst fyra konstarter under sin skolgång med omfattningen minst två professionella möten per läsår.
Alla elever har haft möjlighet att få fördjupad kunskap inom två konstområden under sin skolgång.
Alla elever har haft möjlighet att genom konst och kultur inhämta kunskap i andra ämnesområden än de obligatoriska estetiska (bild, musik och slöjd).
Alla elever har fått möjlighet till och stöd i att redovisa, kommunicera, och reflektera sina tankar och kunskaper genom estetiska uttryckssätt.

2.1.2 Kultur- och fritidsförvaltningen

Fritiden
Barn och unga har haft möjlighet att möta och prova på olika konstformer och olika genrer/tekniker inom dessa.
Barn och unga har haft möjlighet att utöva och fördjupa sig i minst fyra konstformer.

Barn och unga har haft möjlighet att få handledning och chans till reflektion samt tillfälle att möta andra med samma intressen och bakgrund såväl som att möta personer med andra erfarenheter.
Finns väl fungerande former för ungas möjlighet till dialog, inflytande och påverkan av beslutsprocesser. Det finns också ungdomskonsulent med ansvar för delaktighet och inflytande.
Finns varje år någon kostnadsfri aktivitet inom konst och kultur för barn och unga i ekonomisk utsatthet.
Finns tillgång till relevanta lokaler, teknik och material för utövande av befintliga konstformer.
Finns möjlighet att visa fram och presentera sitt arbete i ändamålsenliga lokaler. Detta innebär minst en lokal i kommunen med ytor och teknik lämplig för scenkonst såsom dans, musik och drama. Lokalen är lämplig för publik med alla tillgänglighetsaspekter tillgodosedda och kan även ta emot professionella scenkonstföreställningar.

Kulturskolan
Finns pedagoger inom minst fyra olika konstformer.
Finns personal som kan undervisa och handleda barn och unga i deras konstskapande både på fritiden och i skolan.
Finns personal med lämplig kompetens som kan stödja skolans personal i estetiska lärprocesser för att uppnå läroplanens mål.

Kulturpedagogpoolen
Finns pedagoger inom musik, bild, dans, drama, litteratur, film, media, cirkus och inriktningar inom dessa.
Finns pedagoger vars uppdrag är att i kommunen arbeta förvaltningsövergripande gentemot målgruppen utifrån behov och efterfrågan.
Finns pedagoger som kan bedriva verksamhet under lov, helger samt sommartid
Finns pedagoger som är en resurs före, under och efter föreställningar som bokats av kultursamordnaren.
Finns pedagoger som är en resurs i skolan i estetiska lärprocesser inom andra ämnesområden än de givet estetiska, (bild, musik och slöjd).

Biblioteket

Folkbibliotekets verksamhet är en resurs för allt konstskapande kopplat till ett litterärt vidgat språkbegrepp på fritiden.
Folkbiblioteket är en arena där barn och unga får möjlighet att presentera, debattera och reflektera kring skapande med, av och för barn och unga.
Skolbibliotekets verksamhet är en resurs för allt konstskapande kopplat till ett litterärt vidgat språkbegrepp under skoltid
Skolbibliotekariers och litteraturpedagogers uppdrag präglas av ett vidgat språkbegrepp.

2.1.3 Socialförvaltningen

Socialförvaltningen ansvarar tillsammans med kultur- och fritidsförvaltningen för att se till så att barn och ungdomar som finns i socialförvaltningens olika verksamheter ges möjligheter att skapa, utöva och möta konst och kultur.
Triogruppen (se punkt 3.1) inom socialförvaltningen ska ha en bred sammansättning så att organisationens alla delar representeras. Syftet är att bevaka att barn och ungas behov och intressen tillgodoses.
Utgår från behov och intresse av en aktiv fritid hos barn och ungdomar med olika funktionsförmågor och behov. Möter på individnivå och söker lösningar tillsammans med personal inom kultur- och fritidsförvaltningen.
Socialförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen har ett gemensamt ansvar att erbjuda minst en tillgänglig aktivitet per år för barn och unga med särskilt fokus på utsatta barn. Med tillgänglig menas helt kostnadsfri, utan dolda avgifter i form av resor, medhavd matsäck eller särskild utrustning.
Integrationsenheten ansvarar för att bevaka målgruppen nyanlända barn och ungas rätt till kultur genom aktiv samverkan med kultur- och fritidsförvaltningen.

2.1.4 Nordiska Akvarellmuseet

Utgör en naturlig resurs för kommunens olika verksamheter och för barn och unga i samtal, reflektion, konstskapande och kunskapande.
Är en bas för aktuell forskning och metodutveckling inom konst- och museipedagogik på ett internationellt plan.
Är en naturlig part i arbetet med kompetensutvecklingsplaner för kommunens personal.
Är en samverkanspart i arbetet med en kulturgaranti för barn och unga på Tjörn.

2.2 Gemensamma mål och överenskommelser

Kommunal samverkan

Finns en stark samsyn kring barn och ungas växande, identitetsskapande och meningsskapande i Tjörns kommun, genom en väl utbyggd samverkan mellan barn- och utbildningsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen och socialförvaltningen. Samverkan finns både på verksamhetsnivå såväl som på styrande nivå.
Finns en teknikpool med anställd personal, tillgänglig för alla verksamheter inom kommunen.
Finns kulturpedagoger tillgängliga för alla verksamheter inom kommunen.
Finns etablerade mötesplatser och kulturella arenor för såväl personal som barn och unga.
All kommunanställd personal som arbetar med barn och unga har kännedom om handlingsplanen och dess innebörd.

Barnkonventionen
Barnkonventionen ligger till grund för denna handlingsplan. Särskilt artiklarna 2,3,6,12,23 och 31 genomsyrar arbetet.

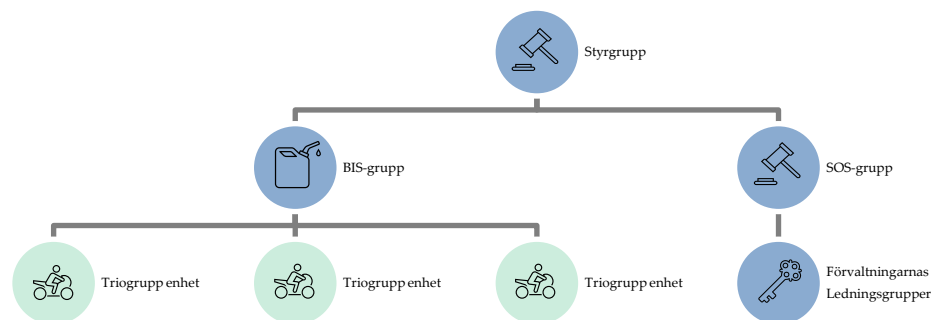
Agenda 2030
Handlingsplanens mål, metoder och material stämmer överens med målen i Agenda 2030.

2.3 Måluppföljning

Varje förvaltning följer i sitt budgetarbete upp målen man formulerat som är kopplade till denna handlingsplan. Där finns aktuella mål- och styrtal.

3 Organisation

3.1 Organisationsstruktur

Styrgruppen för kommunens barn- och ungdomskultur är barn- och utbildningsförvaltningens, socialförvaltningen och kultur- och utbildningsförvaltningens förvaltningschefer.

Samverkansformens arbete leds av en processledare. Processledaren träffar styrgruppen två gånger årligen. Sammanställande är kultur- och fritidsförvaltningens förvaltningschef.

Förvaltningarna säkerställer förutsättningarna för genomförandet av handlingsplanen.

Inom varje enhet ska det finnas en eller flera representanter som driver och fördelar det operativa arbetet i handlingsplanen. Det kan vara triogrupper, kulturombud, eller annan form som enheten själv väljer.

Övriga former för samverkan är Strategisk samverkansgrupp (sos-gruppen), ledningsgrupper och de mötesformer som handlingsplanens genomförande kräver.

De som genomför aktiviteterna är kultursamordnare, kulturpedagoger, skol- och folkbibliotekarier samt Nordiska Akvarellmuseets konstpedagoger. De arbetar tillsammans med enheternas personal med planering, genomförande, utvärdering och uppföljning.

Processledaren träffar enheternas chefer och kulturombud två gånger årligen för utvärdering, måluppföljning och kulturutveckling.

3.1.1 Kommunikation

För att god kvalitet och effektiv samverkan ska uppnås, fungerar alla parter i handlingsplanens olika led som brobyggare över verksamhets- och förvaltningsgränser.

3.2 Samverkansgruppen BIS

Förkortningen BIS står för *barnkultur i samverkan*. Samverkansgruppen BIS består av representanter från:

- Barn- och utbildningsförvaltningen
- Kultur- och fritidsförvaltningen
- Socialförvaltningen
- Kommunledningsförvaltningen
- Nordiska Akvarellmuseet

Samverkansgruppen träffas kontinuerligt över året och arbetar med att synkronisera det praktiska och metodiska arbetet mellan samverkansformens parter samt att upprätta och kommunicera gemensamma rutiner för god kvalitet och måluppfyllelse.

3.3 Kulturpedagogpool

Kulturpedagogpoolen består av pedagoger inom olika konst- och kulturformer. De arbetar inom Kulturskolans kursverksamhet och är en resurs för Kultur- och fritidscentra, socialförvaltningens verksamheter och andra kommunala verksamheter där barn och unga är inkluderade. De arbetar även inom skolans olika stadier, enskilt eller som team.

Kulturpedagogerna kan också fungera som resurs före, under och efter professionella kulturarrangemang i skolan och på fritiden. De kan även fungera som sakkunniga inom respektive område för kultursamordnaren när denne bokar kulturarrangemang.

3.4 Teknikpool

Teknikpoolen består av kultur- och fritidsförvaltningens ljud- och ljus teknik och tekniker. Möjligheten finns att boka tekniker och poolens teknik vid barn- och ungdomsarrangemang i barn- och utbildningsförvaltningens och socialförvaltningens verksamheter. Teknikern arbetar även med att undervisa och handleda unga som på så vis kan få kompetens att själva ansvara för ljud- och ljus teknik.

4 Metoder

Följande metoder krävs för att uppnå målbilden.

4.1 Mötesplatser

Skapa gemensamma mötesplatser såväl fysiskt som digitalt för de som arbetar med barn och unga för att:

- Möjliggöra samverkan över verksamhets- och förvaltningsgränser
- Synliggöra kunskaper och kompetenser
- Utbyta idéer och erfarenheter
- Skapa kontakter
- Generera idéer

4.2 Delaktighet barn och unga

Delaktighet och inflytande ska genomsyra alla verksamheter som rör barn och unga. Bra metoder för att skapa delaktighet bland unga finns i kommunen och dessa kan utgöra ett underlag för detta arbete.

Exempelvis:

- Elevråd
- Ung medborgardialog
- Fokusgrupper
- Kulturråd
- Cultural Planning

4.3 Kulturträdet

För att säkerställa tillgången till konst- och kulturupplevelser har Tjörns kommun tagit fram ett basutbud per årskurs för barn och unga – strukturen kallas Kulturträdet.

Kulturträdet är en garanti för att alla barn och unga i kommunal skola och förskola i Tjörns kommun, aktivt får uppleva, delta i och själva skapa konst och kultur.

Till varje del i Kulturträdet finns redovisat hur aktiviteten knyter an till läroplanens mål i de olika ämnena såväl som till övergripande mål och riktlinjer.

Det finns ingen övre gräns för hur varje enhet vill komplettera Kulturträdet. Kulturträdet innebär samtidigt en praktisk

kompetensutveckling för lärare då de deltar i arbetspassen som den gästande pedagogen genomför tillsammans med eleverna. Det garanteras också minst en scenkonstupplevelse per läsår från 4 års ålder till årskurs 9.

4.4 Lärande organisation

Med lärande organisation menas att vi lär av varandra och våra erfarenheter. I synnerhet om barn och ungas villkor och om kulturens unika egenskaper för barn och ungas utveckling.

I en lärande organisation bör:

- aktiviteter och projekt löpande utvärderas och kommuniceras inom samverkansformen.
- arbetssätt skapas som leder till kontinuerlig utveckling av arbetet.
- helheten ses som större än summan av delarna.
- lärande bygga på samarbete och interaktion människor emellan.
- ledning och medarbetare kontinuerligt söka uppnå bättre effektivitet – god intern samordning, investering i medarbetares kompetens och investering i lokaler, teknik och material.
- medarbetare uppmuntras att lyssna till och ta in omvärlden. Vara öppen för förändring, utveckling och nya strömningar i samhället.

4.4.1 Kompetensutveckling

Kompetensutvecklingen syftar till att höja den allmänna kulturkompetensen hos all personal som jobbar med barn och unga genom:

- Att få en ökad förståelse för vilken roll kulturella uttryck och eget skapande har för barns och ungas utveckling, mening och gemenskap.
- Att få ta del av professionella kulturuttryck och delta i fördjupande samtal kring dessa.
- Att personalen får använda kreativa uttrycksmedel och reflektera över dem.

5 Bilagor

5.1 Bilaga 1: Förklaringar

Triogrupp

Triogrupp är en enhet som består av tre kulturombud, varav den ene är enhetens chef.

Ung medborgardialog

Forum där unga och politiker möts för att diskutera olika intressefrågor.

Fokusgrupper

Fokusgruppsmetoden är en undersökningsmetod där en grupp personer i diskussionsform tillfrågas samtidigt om en viss fråga eller tema. Bryman (2007).

Kulturråd

En grupp unga som röstats fram demokratiskt för att ingå i en grupp som diskuterar kultur och representerar unga i frågor som rör kulturutbud och deltagande.

Elevråd

Elevråd är en obligatorisk delaktighetsmodell. Elevråd finns på varje skolenhet och kan lyfta frågor som rör konst, kultur och inflytande.

Cultural Planning

Cultural planning är en metod för samhällsutveckling med kulturella förtecken. Metoden är ett led i införandet av en demokratisk, lyssnande metod som inkluderar medborgarna i planeringen. Cultural planning ger också en helhetsbild av samhället med livskvalitet och kulturella resurser som betydelsefulla värden att behålla och utveckla.

Kulturkompetens

Med kulturkompetens menas en förståelse för vilken roll kulturella uttryck och eget skapande har för att ge barn och unga utveckling, mening och gemenskap.

Vidgat språkbegrepp

Ett vidgat språkbegrepp innefattar förutom det skrivna och talade ordet att röra sig inom andra uttryck såsom bild, film och ljud för att kunna tillgodogöra sig kunskap i det omgivande och föränderliga samhället.

Professionell

Begreppet professionell används här som ett situationsbundet begrepp där bitarna fack- eller yrkeskompetens, yrkesverksam, högre utbildning, erfarenhet, social/pedagogisk kompetens samt passion/vilja måste vägas samman.

Estetisk lärprocess

Ordet estetik kommer ursprungligen från grekiskan och skulle grovt kunna översättas till det sinnliga eller det vi kan uppfatta med våra sinnen.

När vi idag talar om estetisk lärprocess syftar det på tankar om lärande och pedagogik som betonar ett helhetsperspektiv på människan där tänkande, kännande, görande och reflekterande ses som lika viktiga delar i inhämtandet av kunskap för individen och gruppens mognad och utveckling.

I handlingsplanen för barn och ungdomskultur på Tjörn står estetisk lärprocess för barn och ungas rätt att själva bearbeta intryck genom estetiska och symboliska uttrycksformer, både för att kunna kommunicera med andra och nå kunskap om sig själv och sina förmågor. De estetiska lärprocesser som barn och unga erbjuds ska rymma både lärande om estetiska språk som dans, bild, musik med flera och ett tillvaratagande av den sinnliga och reflekterande potentialen inom det estetiska fältet för att skapa möjligheter till lärande genom estetiskt arbete.

Litteratur i urval

Det finns ingen exakt fastslagen definition av estetisk lärprocess. Olika forskare och debattörer använder begreppet på lite olika sätt. Här är ett urval av böcker för den som vill läsa mer:

Estetiska lärprocesser – upplevelser, praktiker och kunskapsformer, F Lindstrand och S Selander (red.), Studentlitteratur AB, 2009

Konst och lärande – Essäer om estetiska lärprocesser, Burman, Anders (red.) (2014). Södertörn studies in higher education. <http://sh.diva-portal.org/smash/get/diva2:718031/FULLTEXT01.pdf>

Barns estetiska lärprocess: atelierista i förskola och skola, Tarja Häikiö, Göteborg Acta Universitatis Gothoburgensis, 2007

Kultur, estetik och barns rätt i pedagogiken. Klerfelt, Anna (red.) & Qvarsell, Birgitta red., (2012), Malmö: Gleerups. (Kap.2).

5.2 Bilaga 2: Kulturträdet

Kulturträdet är en långsiktig plan för att garantera att alla barn och unga i kommunal skola och förskola i Tjörns kommun, aktivt får uppleva, delta i och själva skapa konst och kultur.

Till varje del i Kulturträdet finns redovisat hur aktiviteten knyter an till läroplanens mål i de olika ämnena såväl som till övergripande mål och riktlinjer.

Sammanställningen finns som en PDF på www.tjorn.se om du söker på Kulturträdet.

5.3 Bilaga 3: Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade den 14 december 2006 att tillsätta en arbetsgrupp med representanter från Kulturskolan, grundskolan, kultur- och fritidsförvaltningen samt Nordiska Akvarellmuseet. Syftet var att verka för "en samordnad och stärkt barn- och ungdomskultur på Tjörn" (KF § 136) och var ett svar på en motion från folkpartiet.

Ett "Kulturpolitiskt program för barn och unga i Tjörns kommun" antogs senare av barn- och utbildningsnämnden (BoU) 080515 § 23 och Kultur- och fritidsnämnden (KoF) 080428 § 29.

Under 2007 påbörjades arbetet med en kunskapsinventering. Denna följdes av seminarier, studieresa och fortsatta diskussioner. Under hösten 2008 togs dokumentet "Underlag för arbetsmodell för framtagande av Handlingsplan för barn- och ungdomskultur i Tjörns kommun" fram.

Dessa dokument och erfarenheter har utgjort en grund och ett underlag för den samverkansgrupp för barn och ungdomskultur som bildades i april 2009 och som senare arbetade fram "Handlingsplan för samordnad och stärkt barn- och ungdomskultur". Planen antogs av kommunfullmäktige 2010. Handlingsplanen reviderades 2015, 2021 och 2023.

Metoden för att ta fram den ursprungliga handlingsplanen har byggts på ledorden Förankring – Inventering – Idégenerering. Arbetet har bedrivits på ett verksamhetsnära sätt, det vill säga processen har haft ambitionen att vara så öppen och inbjudande som möjligt samt ske i dialog med alla berörda verksamheter och barn och unga.

Handlingsplanen har tagits fram utifrån tidigare politiska direktiv och beslut och ska ses som ett levande dokument som regelbundet ska utvärderas och vid behov uppdateras och förnyas.

Handlingsplanen finns att ladda ned på www.tjorn.se

Länkar där du kan läsa mer

www.tjorn.se, www.akvarellmuseet.org